

Samenwerkingsovereenkomst Schone Maaswaterketen

De ondergetekenden:

1. Waterschap Aa en Maas, gevestigd en kantoorhoudende in 's Hertogenbosch, te dezen vertegenwoordigd door de heer P. Verlaan, hierna te noemen: Aa en Maas
2. Waterschap Brabantse Delta, gevestigd en kantoorhoudende in Breda, te dezen vertegenwoordigd door de heer A.J.P. Verberne, hierna te noemen: Brabantse Delta
3. Hoogheemraadschap van Delfland, gevestigd en kantoorhoudende in Delft, te dezen vertegenwoordigd door de heer G. de Boer, hierna te noemen: Delfland
4. Waterschap De Dommel, gevestigd en kantoorhoudende in Boxtel, te dezen vertegenwoordigd door de heer S. Weijers, hierna te noemen: De Dommel
5. Waterschap Rivierenland, gevestigd en kantoorhoudende in Tiel, te dezen vertegenwoordigd door de heer J.J.M. Knoops hierna te noemen: Rivierenland
6. Waterschapsbedrijf Limburg, een gemeenschappelijke regeling van Waterschap Roer en Overmaas en Waterschap Peel en Maasvallei, gevestigd en kantoorhoudende in Roermond, te dezen vertegenwoordigd door de heer A.P.M. Vonken, hierna te noemen: WBL
7. Brabant Water N.V., gevestigd en kantoorhoudende in 's Hertogenbosch, te dezen vertegenwoordigd door de heer J.G.H. Philips, hierna te noemen: Brabant Water
8. Dunea N.V., gevestigd en kantoorhoudende in Den Haag, te dezen vertegenwoordigd door de heer A.J.W. de Waal Malefijt, hierna te noemen: Dunea
9. Evides Waterbedrijf N.V., gevestigd en kantoorhoudende in Rotterdam, te dezen vertegenwoordigd door mevrouw A. Ottolini, hierna te noemen: Evides
10. WML N.V., gevestigd en kantoorhoudende in Maastricht, te dezen vertegenwoordigd door mevrouw R. Doedel, hierna te noemen: WML
11. Stichting Waternet, gevestigd en kantoorhoudende in Amsterdam, te dezen vertegenwoordigd door de heer R.T. Van Houten, hierna te noemen: Waternet
12. Stichting STOWA, gevestigd en kantoorhoudende in Amersfoort, te dezen vertegenwoordigd door de heer L.H.M. Kohsiek, hierna te noemen: STOWA
13. De Minister van Infrastructuur en Milieu, handelend in de hoedanigheid als bestuursorgaan en als vertegenwoordiger van de Staat der Nederlanden, gezeteld te 's-Gravenhage, namens dezen de Directeur-Generaal Ruimte en Water de heer P.R. Heij, hierna te noemen: IenM;

Ieder afzonderlijk hierna te noemen: 'Deelnemer'.

Overwegingen:

- De Deelnemers willen gezamenlijk het Project Schone Maaswaterketen uitvoeren.
- Het Project Schone Maaswaterketen (het 'Project') is gericht op
  - a. het bepalen van de effectiviteit van de PACAS technologie (poederkooldosering in het actief slib systeem van een afvalwaterzuiveringsinstallatie, hierna 'technologie') voor het verwijderen van geneesmiddelen en andere organische microverontreinigingen uit afvalwater, inclusief de kosten en de effecten van de technologie op de bedrijfsvoering;
  - b. het verkrijgen van inzicht in de bijdrage die de technologie kan hebben in de verbetering van de oppervlaktewaterkwaliteit in het Maas stroomgebied en in de maatschappelijke kosten en baten bij toepassing van de technologie.De PACAS technologie zal vergeleken worden met beschikbare kennis rondom full-scale bewezen nageschakelde technieken voor de verwijdering van microverontreinigingen uit effluënten van communale rwzi's.
- Het Project zal door het aandragen van feitenmateriaal bijdragen aan de discussie die nodig is om te komen tot een algemeen geaccepteerde oordeelsvorming over effecten van geneesmiddelen in

water en de gewenste maatregelen, waaronder een bronaanpak en maatregelen in de waterketen.

Verklaren te zijn overeengekomen als volgt:

Artikel 1. Doel van de samenwerking

- 1.1 De Deelnemers beogen, met behoud van ieders verantwoordelijkheid en met inachtneming van ieders taakstelling, gezamenlijk het Project te realiseren. Het Project is nader uitgewerkt in het Plan van Aanpak Een Schone Maaswaterketen (het 'Plan van Aanpak') dat als bijlage bij deze overeenkomst is gevoegd.
- 1.2 De Deelnemers willen gezamenlijk werken aan een betere waterkwaliteit en hebben daarom de krachten gebundeld in het Project.

Artikel 2. Algemene verplichtingen van Deelnemers in het kader van het Project

- 2.1 De Deelnemers verplichten zich om het Project – conform het bepaalde en binnen de termijnen zoals weergegeven in het Plan van Aanpak – naar beste vermogen uit te voeren.
- 2.2 De Deelnemers stellen ter verwezenlijking van het Project alle bij hen beschikbare en voor het Project benodigde kennis wederzijds beschikbaar met inachtneming van redelijkheid en billijkheid. Hiervan is uitgezonderd kennis die Deelnemers niet kunnen delen op grond van rechten van derden.
- 2.3 De Deelnemers verplichten zich over en weer – voor zover redelijk, billijk en mogelijk – al datgene te doen of te laten dat in het belang is van het Project.
- 2.4 De Deelnemers verplichten zich over en weer om, indien hun inbreng in de samenwerking mocht worden vertraagd of verhinderd, tijdig met elkaar in overleg te treden om gezamenlijk te bezien of en zo ja, op welke wijze alsnog uitvoering kan worden gegeven aan deze overeenkomst.
- 2.5 De Deelnemers verplichten zich over en weer om, indien door onvoorziene omstandigheden het Project niet binnen de geplande doorlooptijd of niet binnen het budget kan worden voltooid, tijdig met elkaar in overleg te treden om gezamenlijk te bezien of en zo ja, op welke wijze het Project alsnog kan worden afgerond.
- 2.6 De Deelnemers verplichten zich over en weer, indien schade is ontstaan bij een van de Deelnemers als gevolg van de uitvoering van het Project, vanuit het samenwerkingskarakter van deze overeenkomst te bezien of en zo ja, op welke wijze de schade kan worden gedragen. Als vertrekpunt en terugvaloptie gelden de afspraken uit artikel 6.
- 2.7 Het is geen van de Deelnemers toegestaan zijn rechten en verplichtingen onder deze samenwerkingsovereenkomst over te dragen aan een derde zonder de uitdrukkelijke toestemming van de andere Deelnemers.

Artikel 3. Projectorganisatie

- 3.1 Het Project wordt volgens twee hoofdlijnen uitgevoerd: werkpakket A (PACAS-Maas) en werkpakket B (PACAS-Technologie). Aanvullend vinden werkpakket overstijgende activiteiten plaats zoals de rapportage over het geheel, communicatie en projectmanagement.
- 3.2 Evides is opdrachtgever voor werkpakket A en alle werkpakket overstijgende activiteiten, die beschreven zijn in het Plan van Aanpak. Dit houdt in dat Evides opdrachtgever is voor werkzaamheden die door externen worden uitgevoerd en dat Evides indien van toepassing als penvoerder namens een of meerdere Deelnemers subsidie aanvraagt voor het project. Tevens verzorgt Evides, namens de Deelnemers, de correspondentie over het project.
- 3.3 Voor de aansturing van werkpakket A en alle werkpakket overstijgende activiteiten wordt een stuurgroep Schone Maaswaterketen gevormd met een vertegenwoordiger van iedere Deelnemer. Ten behoeve van de aansturing worden tweemaal per jaar voortgangsrapportages opgesteld over tussenresultaten, voortgang, inkomsten en besteding/allocatie van middelen.
- 3.4 Voor de uitvoering van werkpakket A wordt een werkgroep samengesteld met uitsluitend of voornamelijk medewerkers van de Deelnemers, die gezamenlijk over de competenties beschikken om het werkpakket succesvol uit te voeren of te doen uitvoeren.

- 3.5 STOWA is opdrachtgever voor werkpakket B, zoals omschreven in het Plan van Aanpak. Dit houdt in dat STOWA opdrachtgever is voor werkzaamheden die door externen worden uitgevoerd en dat STOWA na overleg met de stuurgroep als penvoerder subsidie aan kan vragen voor uitvoeren van werkpakket B.
- 3.6 Voor de aansturing van werkpakket B wordt, net als voor alle reguliere STOWA projecten, een begeleidingscommissie gevormd, die uitsluitend of voornamelijk uit vertegenwoordigers van de Deelnemers zal bestaan.
- 3.7 Voor de dagelijkse projectcoördinatie tussen de werkpakketten en de communicatie over het Project wordt een coördinatieteam gevormd. De activiteiten van het coördinatieteam vallen onder de stuurgroep Schone Maaswaterketen.
- 3.8 Tijdens het project zal gezocht worden naar aanvullende bijdragen, zoals subsidies, om extra activiteiten uit te kunnen voeren en/of de bijdrage van STOWA te verminderen. Het initiatief hiervoor ligt bij het coördinatieteam. De stuurgroep beoordeelt of de aanvullende bijdrage en de daaraan verbonden voorwaarden passen binnen de overeenkomst. Afhankelijk van de aard en strekking van de aanvullende bijdrage wordt bezien welke Deelnemers de bijdrage zullen aanvragen. De aanvraag wordt afgestemd met de stuurgroep Schone Maaswaterketen. Afhankelijk van de aard van de aanvullende bijdrage zullen de noodzakelijke afspraken vastgelegd worden om de voorwaarden, die aan de aanvullende bijdrage zijn verbonden, gestand te kunnen doen.

Artikel 4. Kosten, financiering en administratieve regelingen

- 4.1 [...]
- 4.2 [...]
- 4.3 [...]
- 4.4 [...]
- 4.5 [...]
- 4.6 De stuurgroep Schone Maaswaterketen kan uitsluitend besluiten tot verplichtingen die passen binnen het beschikbare budget voor werkpakket A en de werkpakket overstijgende kosten, tenzij de stuurgroep aanvullende middelen vrij weet te maken. De stuurgroep kan besluiten binnen de eigen begroting middelen anders te verdelen.
- 4.7 Evides gaat als opdrachtgever voor werkpakket A en de werkpakket overstijgende kosten, uitsluitend verplichtingen aan die passen binnen het daarvoor beschikbare budget, tenzij de stuurgroep aanvullende middelen vrij weet te maken.
- 4.8 STOWA gaat als opdrachtgever van werkpakket B uitsluitend verplichtingen aan binnen het beschikbare budget voor werkpakket B, tenzij STOWA aanvullende middelen vrij weet te maken. STOWA kan op advies van de begeleidingscommissie voor werkpakket B besluiten binnen de eigen begroting middelen anders te verdelen.
- 4.9 De stuurgroep Schone Maaswaterketen beslist over inzet en bestemming van het budget onvoorzien en de Deelnemers achten zich hieraan gebonden.
- 4.10 Indien zich onvoorziene omstandigheden voordoen kan de stuurgroep Schone Maaswaterketen besluiten het Project en de bijbehorende begroting aan te passen.
- 4.11 Indien bij afsluiting van het Project budgetgelden niet zijn besteed, besluit de stuurgroep Schone Maaswaterketen over de verdeling van de beschikbare gelden onder de Deelnemers.

Artikel 5. Geheimhouding, publicaties en intellectueel eigendom

- 5.1 Indien Deelnemers vertrouwelijke informatie inbrengen, zullen zij dit expliciet en aantoonbaar aangeven. Alle Deelnemers zijn gehouden deze informatie vertrouwelijk te behandelen en deze vertrouwelijkheid ook op te leggen aan door hen ten behoeve van het project ingeschakelde derden. Indien een ontvangende Deelnemer van mening is dat de aangeleverde informatie geen vertrouwelijk karakter heeft, bijvoorbeeld omdat de informatie ook anderszins al bekend is, zal hij in contact treden met de inbrengende Deelnemer om de vertrouwelijkheid opnieuw te bezien.

- 5.2 De kennis die tijdens het project wordt gegenereerd, zal door alle Deelnemers mogen worden gebruikt, mits het de belangen van een van de andere Deelnemers niet schaadt.
- 5.3 De Deelnemers kunnen de resultaten van het Project middels publicaties openbaar maken na goedkeuring door de stuurgroep. Hierbij zal ook het eventuele co-auteurschap worden vastgesteld. In de publicatie wordt duidelijk melding gemaakt dat de resultaten tot stand gekomen zijn vanuit de samenwerking in het Project.
- 5.4 In geval de onderzoeksresultaten vatbaar zijn voor octrooi wordt in de stuurgroep Schone Maaswaterketen besloten welke Deelnemer(s) octrooi aanvragen. Hierbij zal ook worden vastgesteld, welk aandeel de Deelnemers aan het project Schone Maaswaterketen krijgen uit de (licentie)opbrengsten van exploitatie of verkoop van het verkregen octrooi.
- 5.5 Als de octrooi aanvragende Deelnemer(s) een octrooi verkrijgen, verlenen zij om niet aan alle Deelnemers, alsook aan de in de stichting STOWA deelnemende overheden, een in beginsel niet overdraagbare licentie om deze vinding in de bedrijfsvoering toe te passen.
- 5.6 Indien een Deelnemer vanuit het Project betrokken is bij de totstandkoming van Intellectuele Eigendomsrechten, maakt hij in de stuurgroep Schone Maaswaterketen afspraken over de verdeling van het eigendom van de Intellectuele Eigendomsrechten.

Artikel 6. Garanties en aansprakelijkheid

- 6.1 Deelnemers vrijwaren elkaar van mogelijke aanspraken van derden op al hetgeen zij ter beschikking stellen aan of inbrengen in het Project.
- 6.2 Deelnemers zullen bij de uitvoering van deze overeenkomst jegens elkaar de zorgvuldigheid en deskundigheid in acht nemen welke van hen verwacht mag worden. Het gebruik door enige Deelnemer van de in het kader van het project versterkte informatie en gegenereerde resultaten geschiedt voor eigen risico van deze Deelnemer.
- 6.3 De deelnemer is aansprakelijk voor schade die hij veroorzaakt door een toerekenbare tekortkoming in de nakoming van zijn verplichtingen uit hoofde van deze overeenkomst.
- 6.4 Elke Deelnemer is verantwoordelijk voor de uitvoering van zijn eigen aandeel in het Project en draagt daarvan alle technische en financiële risico's. Indien als gevolg van de uitvoering van het project bij een van de Deelnemers schade ontstaat, die redelijkerwijs niet verzekerd is, treedt artikel 2.6 in werking.

Artikel 7. Duur en beëindiging van de overeenkomst

- 7.1 De overeenkomst treedt in werking na ondertekening door alle deelnemers en wordt aangegaan voor de duur van het Project. Het Project eindigt na afronding van de in het Plan van Aanpak beschreven activiteiten. De afronding is voorzien eind 2017.
- 7.2 Indien onvoorziene omstandigheden opkomen die wezenlijk gevolgen hebben voor de mogelijkheid tot uitvoering van het Plan van Aanpak zullen de Deelnemers over de noodzaak van wijziging of beëindiging van deze overeenkomst in overleg treden.
- 7.3 Indien een Deelnemer in verzuim is, dan wel voor hem nakoming van de overeenkomst blijvend of tijdelijk onmogelijk is, kunnen de overige Deelnemers, ongeacht wat in de overeenkomst is vastgelegd, door middel van een aangetekend schrijven buiten rechte de overeenkomst geheel of gedeeltelijk ontbinden. Het leveren van een financiële bijdrage door de betreffende Deelnemer conform artikel 4.3 blijft gehandhaafd, tenzij de overige Deelnemers anders beslissen.

Artikel 8. Overige bepalingen

- 8.1 De inhoud van deze overeenkomst kan slechts worden gewijzigd indien de Deelnemers over de inhoud van de wijziging schriftelijk overeenstemming hebben bereikt.

Artikel 9. Toepasselijk recht en geschillenbeslechting

- 9.1 Op deze overeenkomst is Nederlands recht van toepassing.
- 9.2 Een Deelnemer die meent dat er naar aanleiding van deze overeenkomst onduidelijkheden of geschillen ontstaan, deelt dat schriftelijk mede aan de andere Deelnemers met een duidelijke

omschrijving van de onduidelijkheid of het geschil.

9.3 Indien er geschillen ontstaan naar aanleiding van deze overeenkomst verplichten de Deelnemers zich om met elkaar in overleg te treden, waarbij zal worden getracht de geschillen in der minne te beschikken. Alle geschillen die naar aanleiding van de overeenkomst tussen de Deelnemers zullen ontstaan en die door de Deelnemers niet in der minne zijn of worden beschikt, zullen aanhangig worden gemaakt bij de bevoegde rechter te 's Hertogenbosch.

's Hertogenbosch, 14 oktober 2015

*Waterschap Aa en Maas
Het Dagelijks Bestuur,
namens deze,
lid van het directieteam,
P. Verlaan*

Breda, 27 oktober 2015

*Waterschap Brabantse Delta
A.J.P. Verberne
Lid van het directieteam/cluster zuiveringsbeheer*

Delft, 26 oktober 2015

*Hoogheemraadschap van Delfland
G. de Boer
Hoofd Strategie en Innovatie*

Boxtel, 13 oktober 2015

*Waterschap De Dommel
S. Weijers
Procesmanager Innovatie en Beleid Waterketen*

Tiel, 13 oktober 2015

*Waterschap Rivierenland
J.J.M. Knoops
Directeur*

Roermond, 20 oktober 2015

*Waterbedrijf Limburg
A.P.M. Vonken
Teamleider Product- en Procesontwikkeling*

Breda, 12 oktober 2015

*Brabant Water N.V.
J.G.H. Philips
Hoofd Strategie en Beleid*

Den Haag, 8 oktober 2015

*Dunea N.V.
A.J.W. de Waal Malefijt
Sectormanager*

Rotterdam, 12 oktober 2015

*Evides N.V.
A.M. Ottolini
Directeur*

Maastricht, 12 oktober 2015

*WML N.V.
R. Doedel
Directeur*

Amsterdam, 14 oktober 2015

*Stichting Waternet
R.T. Van Houten
Directeur Drinkwater, Riolering en Afvalwater*

Amersfoort, 14 oktober 2015

*Stichting STOWA
L.H.M. Kohsiek
Bestuursvoorzitter*

Den Haag, 13 oktober 2015

*De Minister van Infrastructuur en Milieu,
Namens dezen,
P.R. Heij
Directeur-Generaal Ruimte en Water*